

OP WANDEL IN HERNE

VOOR JE ERAAN BEGINT

Deze wandeling loopt gedeeltelijk langs onverharde wegen. Bij recente regenval is aangepast schoeisel en kledij aangeraden. De wandeling is niet geschikt voor buggy's en rolstoelen. Sommige stukken lopen langs wandelknooppunten, en daar maken we dan ook handig gebruik van, maar dat is niet het geval voor het hele traject. Lees dus aandachtig de aanwijzingen.

Wees vriendelijk voor de natuur die je op je pad tegenkomt.

De wandeling is ongeveer 7 km lang.

Je volgt de wandeling via de tekst en achter de links schuilen **extra audiofragmenten**.

Veel plezier!

We starten op Centrum 17A, beter bekend als het kaatsplein van Herne, toneel voor één van de oudste balsporten met, voor leken althans, ingewikkelde spelregels. In de jaren '70 tot en met '90 was deze sport bijzonder populair in onder andere het Pajottenland en de Denderstreek. Ze bracht veel mensen op de been die kwamen kijken naar wedstrijden die soms vele uren konden duren.

Naast het kaatsplein zie je de bibliotheek Petrus Naghel. Op die naam komen we straks nog terug, maar eerst iets over het gebouw. Dat had oorspronkelijk een andere bestemming. In '76 is het namelijk ingehuldigd als een zwembad. Omdat de kosten voor noodzakelijke renovatie te hoog werden, moest de gemeentelijke zwemkom in '94 de deuren sluiten, tot spijt van velen. Maar er kwam vrij snel een nieuwe bestemming: in '99 werd de bibliotheek plechtig geopend.

In het verlengde van de bibliotheek bevindt zich het gemeentehuis.

Klik [hier](#) om het verhaal van Jean-Luc, voormalig redder in het zwembad van Herne, te horen.

© Verz. Nestor Cochez

toenmalig burgemeester Bombaert
bij het zwembad

© Chris Noerens

huidige bibliotheek

We keren onze rug naar de bib en lopen links naar de straat -nog een
ouderwetse 'kassei'- en meteen stuiten we op een bijzonder standbeeld.

Het stelt twee kartuizers voor met tussen hen een wereldbol met een kruis er op. In de metalen band rond de wereldbol zijn sterren uitgewerkt die verwijzen naar de H. Bruno en de zes gezellen met wie hij een kluzenaarsbestaan kende. Daarmee was Bruno -begin van de 11e eeuw- de stichter van de orde van de Kartuizers. Dat die kartuizers zeer veel betekenen voor Herne, wordt later in deze wandeling duidelijk. Het beeld is ingehuldigd in 2003, toen was het 500 jaar geleden dat het Hart van Margaretha Van York begraven werd in het Hernse Kartuizerklooster. Maar ook daarover straks meer. De maker van het beeld, kunstenaar Roger Schrije, was een echte Hernenaar, geboren in Sint-Pieters-Kapelle. Van zijn hand is ook de gekende zonnewijzer op het rond punt van Kokejane.

© David Poket

Hier lopen we verder op het Centrum richting de verkeerslichten.

We bevinden ons op het Centrum, 't plosj in de Hernse volksmond. Hier speelde zich vroeger het kaatsspel af. Tijdens belangrijke matches liep het hele plein vol en werd het centrum afgesloten voor alle verkeer, ambiance verzekerd! De kreten mauvaise, quinze en nondedju waren niet van de lucht.

Vanop het plein zie je ook de Sint-Petrus-en-Pauluskerk.

Het imposante gebouw gaat terug tot de 12e eeuw en is gedeeltelijk gebouwd met natuurstenen uit de Konijnenbos, een groeve in Sint-Pieters-Kapelle, deelgemeente van Herne. De huidige kerk is eigenlijk niet zo oud. In 1923 werd het toenmalige kerkgebouw, dat in slechte staat was, immers totaal afgebroken en op dezelfde plaats terug opgebouwd. Nogal wat oudere mensen weten ook nog dat in 1943 de Duitse bezetter twee klokken liet weghalen om ze in Hamburg te smelten tot metaal dat nodig was voor de oorlogsindustrie. In 1950 werden twee nieuwe klokken ingewijd; en die zijn ook vandaag nog verkondigers van vreugde en verdriet.

Bezienswaardigheden in de kerk zijn onder andere beelden en schilderijen uit de 16e, 17e en 18e eeuw en een kalkstenen doopvont.

de kerk voor 1923

de kerk anno 2021

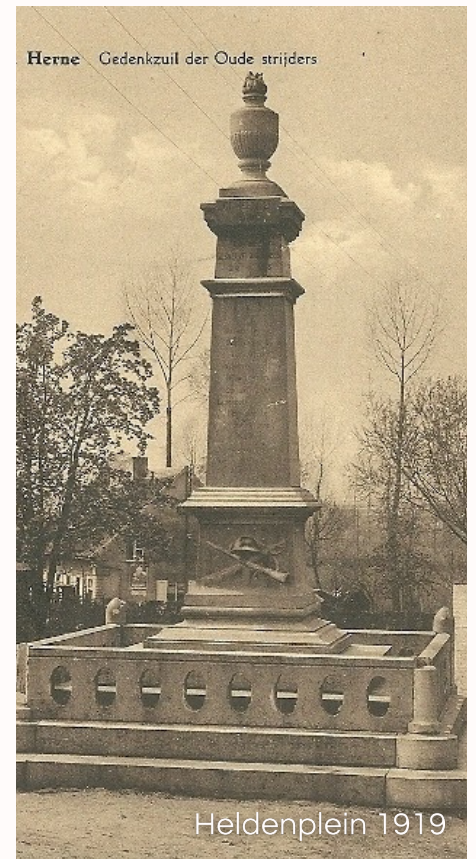
© David Poket

Aan de verkeerslichten steken we over en volgen de steenweg naar rechts, richting Ninove.

© Barbara Vos

Daar komen we op het Heldenplein, met zijn monument ter nagedachtenis aan de gesneuvelden in de wereldoorlogen. Jaarlijks wordt hier op 11 november nog een bloemenhulde gebracht, muzikaal opgeluisterd door de lokale harmonie, 't Muziek. Het monument staat er sinds augustus 1919 en is een werk van Adolf Denys. Klik [hier](#) om een verhaal over Herne in WO I te horen.

Herne Gedenkzuil der Oude strijders

Heldenplein 1919

We dalen langs het baantje naast het postgebouw, tot we de Stationsstraat oversteken en links richting verkeerslichten gaan. Net voor de apotheek slaan we rechtsaf.

Dit is nu een brede voetweg maar was vroeger een belangrijke baan door de aanwezigheid van de Hernemolen en de brug over de Mark. Na een 150-tal meter zie je de recent heraangelegde Mark. Om overstromingen zoals onder andere in 2010 en 2011 te voorkomen heeft men de loop van het riviertje 'verlegd' zodat ze verder van de huizen stroomt. Beschermende dijken werden aangelegd en die zorgen ervoor dat de graslanden bij hoge waterstanden kunnen overstromen en zo een bufferzone vormen. De meanders zorgen voor een trager verloop van het water en ze laten ook toe dat het riviertje meer water kan bevatten dan wanneer het rechtdoor zou lopen.

© Chris Noerens

© Chris Noerens

Aan de overkant zien we de Hernemolen of Sint-Waltrudismolen; in de volksmond ook gekend als 'molen van Looiken', naar de laatste actieve molenaar: Frans 'Looiken' Thiebaut. Historisch was het een banmolen, hier moesten de boeren hun graan laten malen en een deel afstaan aan de plaatselijke heer. Vandaag is het rad nog intact maar er zit geen mechanisme meer achter, de molen maalt dus niet meer...

We stappen verder tot aan de Rendries, waar we naar links wandelen.

Weg uit het centrum, tussen de weiden, boerderijen en koeien. Na ongeveer 400m links, op een weide met bomen zien we plots twee voetbaldoelen staan. Dit zijn restanten van het voormalige voetbalplein van eerst FC Herne en daarna van de Bouwvrienden, VKB, voor de euh..vrienden. De club werd gesticht in 1973 en speelt momenteel in de eerste divisie van de KAVV. Ze is ontstaan uit werkmensen en sympathisanten van bouwbedrijf Lanneer uit Herne, vandaar de naam. Hoogtepunt was de titel in 1983 en ze werden ook zeven maal vicekampioen. De clubkleuren zijn oranje-zwart en de huidige thuishaven is de Hernekouter, het lokale knooppunt van binnen- en buitensport in Herne. Klik [hier](#) om een anekdote van Bouwvriend Diedrik te horen.

Iets voorbij de spoorweg, aan wandelknooppunt 400 nemen we de voetweg rechts en dwarsen we het Borreveld tot aan de Stationsstraat, we steken de sporen over en staan op het stationsplein.

De luifel waardoor het station een beschermd gebouw is.

Het station dateert uit 1867 en is beschermd, mede door zijn fraaie luifel in gietijzer en glas. Het ligt op spoorlijn 123 en werd vroeger veel gebruikt door de zogenaamde fossemannen, mijnwerkers die in de 'fossen' in Wallonië gingen werken. Steenkool was een belangrijke grondstof voor de industrialisatie en mechanisatie tijdens de 19e en de eerste helft van de 20e eeuw. Handenarbeid werd veelal vervangen door stoommachines, die hun energie haalden uit het 'zwarte goud'. Dit werd aanvankelijk ontgonnen in het Luikse en in Henegouwen, Le Centre en de Borinage zijn klinkende namen.

Om het tekort aan werkkrachten op te vangen, werden treinlijnen aangelegd om arbeiders uit het armere Vlaanderen, ook uit het Pajottenland, tot aan de mijnsites te krijgen. De hoge lonen trokken de boeren- en andere zonen aan om elke dag in de oncomfortabele wagons te stappen, in de vroege uurtjes. Dikwijls wachtte hen daarna nog een lange voettocht naar de mijn waar ze in zware, onveilige en ongezonde omstandigheden de gegeerde brandstof dolven.

Naast een (voor die tijd) hoog inkomen brachten ze jammer genoeg ook niet zelden stoflong mee naar huis. Weinig van die mijnwerkers hebben van hun pensioen kunnen genieten. Vanaf de jaren '60 sloten de Waalse mijnen één voor één en daarmee verdwenen dan ook de fossemannen.

Nu wordt de treinlijn goed bevolkt door pendelaars en scholieren, velen richting Brussel. Na de sluiting van de loketten volgde ook de verkoop van het historische gebouw aan VZW de Okkernoot. Na een grondige renovatie zal het station van Herne een nieuwe en actieve bestemming krijgen.

Klik [hier](#) om het verhaal van stationschef Luc te horen.

We laten het station links liggen en stappen verder, tot de splitsing met de Frans Minnaertstraat.

Meteen rechts zie je een recente woonwijk met daarachter sporthal Hernekouter met omringende voetbalvelden. De sporthal herbergt vele sportclubs; dagelijks bruist ze van voetbal, badminton, judo, karate, dans en nog tal van andere sportieve uitlaatkleppen.

De eerste straat rechts is de Frans Minnaertstraat. We gaan deze straat niet in. Maar we vermelden wel graag dat werk van kunstenaar Frans Minnaert, die in Herne woonde, te zien is in tal van musea in binnen- en buitenland. Minnaert schonk vijf schilderijen aan de stad Aalst, ze hangen in de raadzaal van het belfort. Ook in metrostation Sint-Guido in Anderlecht valt zijn werk te bewonderen, de 42 bas-reliëfs van tinlegering, met als thema "Wij Leven" zijn van zijn hand. Hij overleed in 2011.

Verder in de Lorengstraat zie je de opbouw van een nieuwe verkaveling met 98 woningen. Tot voor kort stonden hier nog de gebouwen van Fondatel, een ijzergieterij die vele jaren actief was.

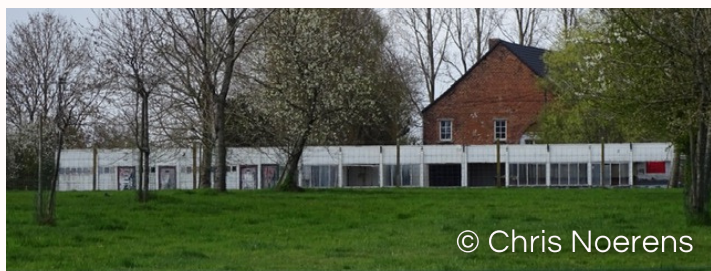
Het bedrijf liep van de directeurswoning op nr. 4A tot helemaal aan de bocht van 90 graden en liep zo nog een 100 tal meter door. Bij omwonenden ook gekend als Den ateljee werd het gesticht in 1968 en verwierf vooral bekendheid door de productie van rijwegdeksels, naast andere gietijzeren producten.

© Godelieve Deschuyffeer

Na deze wandeling mag je -waar dan ook- geen putdeksel meer voorbijgaan zonder te kijken of het uit Herne komt; veel kans dat de naam Fondatel of de letters FH het bewijs zijn. De staalactiviteiten van Fondatel in Herne stopten in januari 2010, na twee overnames en problemen inzake milieu. Daarmee kwam een einde aan een bedrijvigheid die op haar hoogtepunt werk verschafte aan 120 werknemers. De buurtbewoners wisten maar al te goed van waar de wind kwam, afhankelijk van de windrichting hingen ze de was wel of niet uit buiten want de witte was kon wel eens zwart worden door neerslag van "den ateljee".

We stappen voort tot wanneer we links, ongeveer 150 meter voorbij knooppunt 402, terug in een weide met bomen, een oude kantine zien staan.

© Chris Noerens

Hier passeer je nog een gewezen voetbalplein, het tweede terrein van FC Herne dit keer. FC Herne is opgericht in 1955 en speelt in de kleuren rood en groen. En al zeggen we dat nu zelf, ze spelen goed! Kampioen derde provinciale in 2018, dat wil al iets zeggen. De toekomst oogt eveneens mooi met meer dan 150 aangesloten jeugdspelers. Ook voor FC Herne is het Hernekoutercomplex uiteraard de thuishaven.

Klik [hier](#) om enkele anekdotes over de voetbal te horen, verteld door Joris.

Aan het einde van de straat gaan we links en meteen terug rechts, de Boesmolenstraat in die we +- 500 meter volgen tot we aankomen bij één van Hernes mooiste plekjes, de Boesmolen.

De straat is genoemd naar de molen aldaar, één van de drie watermolens op het Groot-Hernes grondgebied. De naam zou afgeleid zijn van Bossemel (mel voor molen, bosse voor bos). Ook hier is het rad nog te zien, maar het draaien stopte in 1963. Daarna werd het molengebouw nog even uitgebaat als dancing en stoeterij. Nu is het ingericht als private woning. Het bankje naast de molen nodigt menig wandelaar uit tot verpozen en de omgeving is tevens een geliefd plaatsje voor fotografen.

De boesmolen en zijn bijgebouw.

Het rad stopte met draaien in 1963.

Keer een 150-tal meter op je stappen terug wanneer je genoeg bent uitgerust. Sla aan knooppunt 403 links het wandelpad in, door de weide, richting wandelknooppunt 4.

Hier loop je langs de rivier de Marcq, in het Frans Le Marcq. De bron ligt in het Waalse bosgebied van Bois d'Enghien en Bois de Silly, de monding in de Dender ligt 28 km verderop in het eveneens Waalse Deux-Acres. Ondertussen stroomt hij door de Vlaamse gemeenten Herne (+3.7 km), Galmaarden en Viane. De Mark-Le Marcq is dus een mooi voorbeeld van perfecte tweetaligheid. Veel akkerbouw vind je niet langs de boorden van Mark, daarvoor is de valleigrond te nat en te drassig. Maar dat verklaart dan weer wel het gebruik als hooi- en grasland. Het Markepad waarop we ons bevinden is in 2018 in gebruik genomen tussen Herne en Galmaarden, en er zijn plannen om dit pad nog uit te breiden. We wandelen ongeveer één kilometer in de bossen, langs en over het water.

Aan het einde van het paadje gaan we links, op een asfalten voetweggetje, we volgen dus knooppunt 4 niet meer, en we komen uit op de steenweg Ninove–Edingen. Daar gaan we naar links, voor een minder avontuurlijk stukje van +- 500 meter.

Deze steenweg van Ninove naar Edingen werd aangelegd in 1847 en is nu het hart van de Jaarmarkt van Herne, één van de grootste jaarmarkten van de streek die doorgaat op pinkstermaandag, elk jaar al sinds 1978 lopen ze hier over de koppen. 2020 was het eerste 'jaarmarktloze' jaar, door covid-maatregelen. Elk jaar ontvangen 500 marktkramers ongeveer 30000 bezoekers.

Klik [hier](#) om van Jean-Pol te horen hoe het in 1978 allemaal begon.

Tot we het paadje rechts instappen, aan de overkant van de straat ter hoogte van huisnummer 30.

Dit is het paadje van de 'stomme kapelle', een arduinen staakkapel in het midden van de velden, uit 1712. Het verhaal gaat dat een zekere Modest Wielant stom werd door een beroerte, maar zijn spraak terugkreeg door het rechtzetten van de kapel. Nog geruime tijd er na kwamen bedevaarders genezing vragen voor hun stomme kinderen of familieleden. De bedevaarders gingen dan het water halen uit de Lieve-Vrouwborre in de Leenstraat, de ommevang eindigde aan de Sint Pieterskerk. Een andere hypothese verwijst naar het feit dat de monniken van de nabijgelegen kartuis enkel op zondag een stilzwijgende (stomme) wandeling mochten maken tot aan de kapel. En om het helemaal mysterieus te maken: er bestaan verhalen over een ondergrondse gang die zou lopen tussen het kartuizerklooster en het verder gelegen 'Hof van Schibbeek', dat tot het klooster behoorde. En de kapel zou als een luchtgat dienen voor deze tunnel. Fantasia, volksverhaal of waarheid? Het blijft een mysterie...

Aan het einde van de weg gaan we 150 meter naar rechts.

Hier hebben we een mooi zicht op het poortgebouw van het kartuizerklooster. En met dit beschermd gebouw staan we bij één van de meest iconische stukjes erfgoed van Herne. Het poortgebouw is één van de weinige restanten van het gewezen klooster. Dat was met zijn stichting in 1314 het eerste kartuizerklooster van de Nederlanden...

Het klooster was een gesloten gemeenschap van stilzwijgende monniken die elk apart leefden in kleine huisjes, ook wel 'cellen' genoemd. Alleen in de kerk zagen ze elkaar tijdens een aantal gebedsmomenten. Nagenoeg alles speelde zich af binnen de muren. Bidden en werken natuurlijk, maar er waren ook stallingen voor de dieren, een melkhuisje, een brouwerij, visvijvers, water van de Aerebeek.

Zeer bijzonder was dat het klooster een gekend centrum was van vertaal- en kopieerwerk van belangrijke handschriften, ook en vooral naar het Middelnederlands. Zo zorgden ze ook mee voor de verspreiding van het Middelnederlands als culturele voertaal. Eén van de hoogtepunten uit de geschiedenis is de voltooiing van de Hernse Bijbel, de eerste Middelnederlandse vertaling van een groot deel van de (Latijns geschreven) bijbel, geschreven door de in Aalst geboren Petrus Naghel. En daarmee begrijp je waarom de Hernse bibliotheek trots en terecht de naam draagt van deze kartuizermonnik..

PS, Zijn 'Gulden Legenden' uit 1357 is terug uitgegeven door uitgeverij Brepols.

© David Poket

Margaretha van York -haar naam viel al in het begin van de tocht- (3 mei 1446 - 23 november 1503) was de derde vrouw van Karel de Stoute en weldoenster van het klooster in Herne. Zij kwam hier meermaals op bezoek, wanneer ze raad nodig had op vlak van geloof. Naar haar wens, werd na haar dood haar hart begraven in de Hernse kartuis, in een loden kistje voor het hoofdaltaar; haar lichaam kreeg een plaats in de Mechelse Minderbroederkerk, haar ingewanden in de kartuis van Scheut.

Op de straatmuur bemerken we ook een gedenkplaat ter nagedachtenis van de boerenkrijg. In 1798 woedde er hier een ware veldslag tussen boeren en Franse soldaten. Het opschrift 'wij hebben volgens ons geweten gehandeld' waren de laatste woorden van boerenleider de Corbeels toen hij voor het vuurpeleton stond.

Klik [hier](#) om van Urbain meer te horen over de boerenkrijg.

We keren terug naar omhoog en slaan meteen rechtsaf, de straat heet Oud Klooster.

Hier lopen we langs de langschoor van het klooster en langs de muur. Wie hier goed oplet, ziet in de arduinen hoekstenen kleine gekapte tekentjes en symbolen; dat zijn de merken -de handtekeningen als het ware- van de steenkappers die de stenen bewerkten.

Waar de weg voor de tweede keer 90 graden links draait, lopen wij rechtdoor, een brede veldweg en knooppunt 405 volgend.

Een beetje verder links zie je de eerste landschapskubus van Herne, Pieter. In totaal zijn er vijf kubussen, elk op een schilderachtige locatie. Elke kubus verwijst op één of andere manier naar Pieter Bruegel. Aan de kubus vind je ook een infobord met gegevens over de andere kubussen. Een unieke realisatie van (H)echt Herne, een groep van enthousiaste inwoners van onze gemeente.

Aan het einde van de veldweg slaan we rechtsaf, en helemaal beneden gaan we rechtdoor, langs de Aerebeekstraat.

We hebben net de Processiestraat verlaten en komen nu in een processie van kapelletjes. Op een afstand van +-400 meter vind je 4 kapelletjes en één nis met Onze-Lieve-Vrouwbeeld. En dan is er een tiental jaar geleden nog een kapel gesneuveld door een omvergevallen boom die door de bliksem werd geraakt. De vele kappelletjes in Herne zijn niet alleen stille getuigen van vroomheid, ze vormen ook een wezenlijk deel van een schat aan immaterieel erfgoed.

Aan het einde van de straat gaan we rechtdoor.

We wandelen langs het Woonzorgcentrum Sint-Felix. Opgericht in 1876 door notaris Felix Chopinet. Oorspronkelijk bedoeld als weeshuis werd het snel een tehuis voor ouderlingen. In 1997 werd het oude gebouw vervangen door een nieuwbouw, in 2020 zijn de werken gestart voor 38 hedendaagse assistentiewoningen. Even verder passeren we het gebouw waar nu de muziekacademie gevestigd is, dit was de oude dekenij, uit 1899, vanuit de achtertuin leidt een padje naar de kerk.

Rusthuis vroeger

Rusthuis nu

We betreden nu terug het centrum en links vind je het kaatsplein terug, start en einde van de tocht.

© Barbara Vos

De tocht is natuurlijk te kort om al het moois, belangrijks en interessants te vertellen, maar wist je dat...

...de naam 'de smurfen', bedacht is door een inwoner van Herne?

Peyo bedacht uiteraard de naam 'Les Schtroumps', voor zijn strip die aanvankelijk enkel in het Frans verscheen. Toen een Nederlandstalige vertaling zich opdrong en gemaakt werd, bedacht de uit Nederland afkomstige Hernenaar Armand van Raalte, vertaler bij uitgeverij Dupuis, de Nederlandstalige variant 'De Smurfen'.

...het kerkhof van Edingen eigenlijk op grondgebied Herne ligt?

Het kerkhof werd ingewijd in 1902. Vroeger stond hier de Buitenmolen, een windmolen. En dat er tegenover het kerkhof een café zou geweest zijn met de toepasselijke naam 'Mieux ici qu' en face'?

Deze wandeling werd samengesteld door Benny Volckaert.

De audiofragmenten werden voorzien door Hanne Volckaert.

Foto's werden aangebracht door Chris Noerens, David Poket, Barbara Vos, Rens Mignon, Godelieve Deschuyffeleer, An Vannerom en Roland Minnaert.

Hopelijk heb je genoten van de wandeling.

Deel ze gerust!

Met dank aan: Jean-Luc Deherder, Frank Nevens, Diedrik Decat, Luc Coppens, Joris Mertens, Jean-Pol Demel en Urbain Deblander.

...de bruidssluier van Koningin Elizabeth, echtgenote van koning Albert 1, in de kantschool van Herne gemaakt werd? Sinds 1856 betrekken de zusters der H.H. een klooster in de Kapellestraat en starten er een kantschool. De kanten bruidssluier, vervaardigd voor het huwelijk in 1900, leverde zuster Felicité een erediploma op.

...en er is nog zo veel meer dat Herne maakt tot een unieke en authentieke gemeente waar het zalig leven en vertoeven is.

Door onze 'kasjkes' wandelen is niet alleen gezonde beweging in de buitenlucht, het is ook een beetje lezen in de boeiende verhalen van de geschiedenis.

Op wandel in Herne

start: Kaatsplein Herne
einde: Kaatsplein Herne
afstand: 7km

Deze uitgave kwam tot stand
met steun van lokaal bestuur
Herne.

Editie juni 2021